

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. Quot genera actuum voluntariorum concurrant in quouis negotio: &
quo ordine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Dices, Hæc ratio non videtur vera, nam motus manuum & pedum non fit per sensus, sed per potentiam motiuam.

Resp. Et si motus isti sint à potentiâ motiuâ, egent tamen sensuum directione; non enim rectè fieri possunt, nisi sensuum cognitione dirigantur: & ita pendent à sensibus quoad directionem & modum, quo fiunt. Vnde rectè sequitur, hos motus pendere ab imperio rationis & voluntatis, quoad directionem, & modum sui. Quod verò secundùm substantiam suam ab imperio rationis pendeant, patet; tum quia modus quo isti motus fiunt, non distinguitur ab ipsorum substantia; tum quia toti fiunt à potentiâ motiuâ, quæ ad nutum pareret voluntati.

28
Anima imperat corpori de potestate mens appetitui feriori potestati.

Ex his intelligi potest illud Aristot. 1. Polit. cap. 3. animam imperare corpori *δασποτικὴς*, id est, imperio herili: intellectum verò imperare appetitui sensitivo *πολιτικὴς καὶ βασιλικὴς*, nempe quia anima per intellectum & voluntatem sic imperat corpori, vt resistere nequeat; sed ad nutum parere debeat, tamquam mancipium, quod nullo modo potest imperio domini resistere, aut tergiuersari: appetitui verò inferiori, sicut Magistratus ciui, & Rex subdito, qui potest tergiuersari. Et si enim voluntate absolute volente, appetitus inferior utrumque pareat, tamen simul potest reniti per quosdam motus inefficaces, qui si durent, interdum faciunt rem videri tam suauem & commodam, vt voluntatem alliciant ad immutandum bonum propositum, & in consensum pertrahant.

Ratio huius discriminis est, quia membra non habent yllam functionem, nisi quæ intrinsecè & immediatè pendeat à vi motiuâ, quæ immediatè applicatur à voluntate. Vnde ad nutum parent, nisi corpus sit malè affectum; vt si desint spiritus, qui sunt motus instrumentum: appetitus autem inferior habet propriam operationem, ad quam naturaliter excitatur proposito obiecto, vnde non habet intrinsecam dependentiam à voluntate in suis operationibus, sicut neque sensus externi.

D V B I V M.

Quot genera actuum voluntariorum concurrant in quouis negotio, & quo ordine?

29
Caiet.

Aicetanus qu. 16. art. 4. enumerat duodecim, quidam alij quidecim. Sed reuera multi ex illis quos isti enumerant, non sunt necessarii, vt ex suprâ dictis colligi potest.

Pro responsione, Notandum est esse duos ordines actuum, ad quos omnes sunt referendi; scilicet ordinem intentionis & executionis.

Ad ordinem intentionis quinque actus sunt necessarii. Primus, Cognitio finis. Secundus, Intentio finis. Tertius, Consilium de medijs. Neque hic opus est imperio, quo ratio imperet consilium, neque electione quâ voluntas eligat consultare. Nam ex vi intentionis finis, intellectus naturaliter applicatur ad consultandum. Quartus, Iudicium de medio eligendo. Quintus, Electio; hic est vltimus in ordine intentionis. Damascenus lib. 2. cap. 22. post iudicium, ponit *ἔλεγχον*, deinde electionem. Per *ἔλεγχον* videtur intelligere *Consensum*. Sed suprâ dictum est, *Consensum* non distingui re ab *Electione*. Vnde hic actus non est necessarius.

30
In ordine executionis, sequitur ordo executionis, in quo primus actus est Imperium (accepto hoc nomine pro voluntate exequendi) quod imperium interdum distinguitur ab electione, nempe quando electio non complectitur omnes circumstantias, cum quibus opus est exequendum. Interdum verò non distinguitur nisi ratione, scilicet quando has circumstantias complectitur, vt suprâ dictum est. Damascenus videtur hoc imperium intelligere per *ἔλεγχον*, id est, impetum: ponit enim *ἔλεγχον* immediatè post electionem. Secundus, Est vsus passiuus, seu operatio potentie exequentis; nam vsus actiuus non distinguitur ab imperio. Tertius, Est Adeptio finis: si tamen hæc adeptio per aliquem actum distinctum fiat. Quartus, fructio seu gaudium ex presentia finis; & hic terminatur ordo executionis. Itaque in vniuersum nouem species actuum sunt necessariae.

31
Notandum Primò, Omnes actus qui sunt post intentionem, trahere bonitatem vel malitiam ex intentione, quia ex vi intentionis sequuntur. Ideo enim Consultatio est mortaliter bona, vel mala; quia procedit ex bona vel mala intentione. Idem dicendum de Iudicio, Electione, Imperio, vsu, Adeptione. Itaque tota hæc actuum series censetur vnum numero peccatum in ordine ad confessionem. Vnde qui homicidium commisit, non tenetur dicere se intendisse, consultasse de medijs, iudicasse, elegisse, &c. Sed sufficit, dicat se commisisse homicidium: nisi forte aliquod medium aliàs per se illicitum interuenisset; vt si arte magica, vel operâ alterius vsus fuisset.

Notandum Secundò, In omni actu libero plures rationes actuum concurrere, sed tantum implicite, quatenus vnus idemque actus implicite super seipsum reflectitur, vt suprâ dictum est.

Q V Æ S T I O X V I I I.

De Bonitate & malitia actuum humanorum.

Postquam explicuit Diuus Thomas naturam actuum humanorum in genere, incipit hic agere de bonitate & malitia eorundem actuum. Quæstione quidem 18. de bonitate & malitia actuum humanorum, præfiscendo ab internis & externis. Quæstione 19. de bonitate & malitia actuum interiorum vo-

luntatis. Quæstione 20. de bonitate & malitia actuum exteriorum. Quæstione 21. de quibusdam conditionibus actuum, quæ sequuntur bonitatem & malitiam; vt esse laudabile, vituperabile, meritorium, demeritorium.